

Nr 238.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning till Västerås stad av visst område av kronoegendomen Johannisbergs kungsladugård nr 1—7 med Gränsta nr 1 och 2 i Västmanlands län; given Stockholms slott den 14 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels medgiva, att till Västerås stad må för en köpeskilling av 475,000 kronor försäljas ett i statsrådsprotokollet närmare omförmält område av kronoegendomen Johannisbergs kungsladugård nr 1—7 om 7 mantal med underlydande Gränsta nr 1 och 2 om 2 mantal i Västerås stad, vilket område anges i det av uppskattningsmännen såsom alternativ II be-tecknade styckningsförslag, med tillägg av därå belöpande andel i avkastning från häradsallmänning, under villkor

att köpeskillingen vid tillträdet kontant inbetalas till länsstyrelsen i länet;

att tillträdet äger rum vid utgången av nuvarande arrendetid den 14 mars 1925 eller den tidigare tidpunkt, varom staden må överenskomma med egendomens arrendator;

att staden förbinder sig att, därest tillträdet äger rum den 14 mars 1925, till egendomens arrendator som lösen för honom tillhöriga byggnader m. m. erlægga ett belopp av 35,365 kronor;

att nuvarande innehavarna av Kapelltorp, Grindtorp och Lövudden ävensom, därest de äro gifta, deras hustrur berättigas att under sin återstående livstid bruka och bebo den av en var av dem innehavda lägenheten mot erläggande av skälig arrendeavgift till staden;

att staden ensam skall vidkännas de med det inköpta områdets
avskiljande och lagfart å fänget förenade kostnader;

dels ock besluta, att detta anbud icke står staden öppet längre
än till utgången av innevarande år.

De till ärendet hörande handlingar och kartor skola tillhandahållas
riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Petersson anförde:

Kronoegendomen 7 mantal Johannisbergs kungsladugård nr 1—7 jämte 2 mantal Gränsta nr 1 och 2 i förutvarande Lundby socken av Västmanlands län, numera införlivad med Västerås stad, är utarrenderad till den 14 mars 1925 mot ett årligt arrende av 4,600 kronor. Egendomen, som ligger sydväst om stadens planlagda område, mellan Mälaren och järnvägen från Västerås till Köping, och vars huvudbyggnad är belägen 3 kilometer från själva staden, innehåller en sammanlagd areal av 638.9292 hektar, därav 13.7127 hektar tomt, trädgård och park, 260.5600 hektar åker, 13.8835 hektar äng och fräkenslog, 140.1770 hektar hagar och skogsmark, 6.9650 vägar och avloppsdiken samt 203.6310 hektar vatten av Mälaren.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift den 11 mars 1918 har Västerås stad anhållit att få förvärva ifrågavarande egendom antingen i dess

helhet eller om detta icke kunde bifallas till den del av egendomen, som låge norr och öster om en å ett ansökningen bifogat exemplar av ekonomiska kartverkets kartblad »Västerås» streckad röd linje.

Denna skrivelse är av följande lydelse:

Framställning från Västerås stadsfullmäktige.

»Stadsfullmäktige i Västerås hava vid den förberedande behandlingen av frågan rörande ombyggnad av Södertälje kanal i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t förklarat sig villiga tillförbinda Västerås stad att inom den tid, då Södertälje kanals ombyggnad blivit fullbordad för ett seglationsdjup av 5.5 meter och farleden genom Mälaren upp till Västerås blivit uppränsad för samma seglationsdjup, hava på stadens bekostnad anordnat med järnvägsförbindelse försedda kajer för 5.5 meter djupgående fartyg.

Sedan staden i avbidan på slutförandet av den därefter igångsatta utredningen av stadens djuphamnsfråga förskaffat sig ett lämpligt beläget område för det första utbyggandet av en djuphamn, har under den senaste tiden framförts det förslaget, att ifrågavarande anläggning skulle redan från början med hänsyn till de större trafikintressen, som förväntades kunna anknytas till densamma, utföras efter ett större program än som tidigare varit avsett.

Enligt ett av Västerås stads byggnadschef kaptenen Gösta Smitt uppgjort preliminärt förslag till hamnanläggningens utförande, varav kopia bifogas, skulle denna förläggas å markområden, som ägas dels av Västerås stad och dels av allmänna svenska elektriska aktiebolaget. Men byggnadsplanen sträcker sig även över en del av den Kungl. Maj:t och kronan tillhöriga egendomen Johannisbergs kungsladugård i Lundby socken, vilken socken från och med innevarande år är införlivad med Västerås stad.

Själva hamnanläggningen kommer visserligen ej att beröra mer än en mindre del av egendomen, men då det, vid det förhållandet att hamnanläggningar som sådana, enligt vad erfarenheten här i landet givit vid handen, icke äro någon vinstgivande affär, är en nödvändig förutsättning för hamnbyggnadsföretagets realiserande, att hamnens ägare har möjlighet att även i andra hand draga nytta av hamnanläggningen i ekonomiskt hänseende, i vilket avseende fordras tillgång till tillräckliga utrymmen intill hamnanläggningen för upplagsplatser, magasins- och förrådsbyggnader samt industriella anläggningar ävensom för arbetarbostäder, samt då av de närmare den egentliga staden belägna områdena endast den mark, som ligger söder om järnvägen, är lämplig att tagas i anspråk för upplags- och magasin stomter samt industriella anläggningar, måste planen för ordnande av områdena för dylika anläggningar med anslutning till hamnen omfatta även avsevärda delar av Johannisbergs egendom. Särskilt skulle dessa inom Johannisberg fallande områden såsom mera avlägset belägna och mindre värdefulla väl lämpa sig för upplag av sådana varor — framförallt trävaror — som kräva stora utrymmen i förhållande till sitt värde. Då härtill kommer, att kronoegendomens åbyggnader hava sådant läge, att de efter hamnens fulla utbyggande knappast kunna bibehållas på sin nuvarande plats samt då Johannisbergs södra gräns sammanfaller med gränsen för stadens jurisdiktionsområde, har det syntts stadsfullmäktige lämpligast, om hela kronoegendomen kunde förvärfvas för ovanberörda ändamål.

Oaktat det ligger i sakens natur, att hela hamnbyggnadsprojektet ej kan genomföras på en gång, vadan alltså någon avsevärd del av Johannisberg icke åt-

minstone genast skulle behöva tagas i anspråk för företaget, är det dock redan vid företagets planerande nödvändigt att veta, huruvida företaget kan räkna med ett förvärv av egendomen eller en del av densamma, enär det är av synnerlig betydelse att kunna visa de blivande trafikanterna och de industrier, som kunna hava intresse av att göra anläggningar i hamnens närhet, vilka fördelar och utvecklingsmöjligheter, hamnen i olika hänseenden kan erbjuda.

En förutsättning för inköp av Johannisberg för ifrågavarande ändamål är även, att priset på egendomen blir rimligt. Så vanskligt i ekonomiskt hänseende detta företag, som i stor utsträckning måste planeras endast efter mer eller mindre tillförlitliga sannolikhetsberäkningar i avseende på trafik m. m., uppenbarligen måste vara, vore det att bereda företaget onödiga svårigheter, om ett allt för högt pris på egendomen skulle omöjliggöra dess förvärvande eller binda ett allt för stort kapital vid jordförvärvet. Det är stadsfullmäktiges förhoppning, att statsmakterna särskilt i betraktande av det statsintresse, som även måste anses ligga i utvecklingen av Västerås hamn, då ju staten är ägare till Södertälje kanal, måtte behjärta även denna sida av saken och icke lägga hinder i vägen för hamnens utveckling genom ett allt för högt pris på ifrågavarande egendom.

Det är stadsfullmäktige bekant, att ett antal för förevarande fråga intresserade personer dels här ifrån samhället och dels representerande de industriella och trafikintressen, som kunna anknytas till hamnanläggningen, planerat ett aktiebolag, som skulle utföra hamnanläggningen och driva verksamheten därstädes, ävensom att dessa personer möjligen komma att hos Eders Kungl. Maj:t göra framställning om förvärv av egendomen Johannisberg. I detta bolag skulle utom staden, vilken tänktes bliva den störste delägaren, ingå som delägare blivande större trafikanter i hamnen. Emellertid hava stadsfullmäktige ännu icke tagit ståndpunkt till frågan, huruvida en sådan form för företagets realiserande bör anses från stadens synpunkt lämplig, och utan stadens medverkan lärer icke ett dylikt bolag kunna komma till stånd. Och vidare har det synts kunna ifrågasättas, om icke statsmakterna hellre skulle vilja sälja egendomen till stadskommunen än till nämnda bolag.

Därför hava stadsfullmäktige beslutat för stadens vidkommande göra framställning om egendomens förvärvande.

Skulle, under förutsättning att ifrågavarande hamnbyggnadsföretag kommer att under stadens medverkan realiseras genom ett aktiebolag, staten på grund av sitt intresse för utvecklingen av sjöfarten på Mälaren vilja gå in som delägare i bolaget med värdet av Johannisbergs egendom eller den del därav, som anses böra avstås för företaget, har Västerås stad intet att erinra häremot, och torde även övriga intressenter häri endast se en fördel för företaget, men synes dock denna fråga ej böra förknippas med försäljningsfrågan, enär det är synnerligen angeläget, att denna senare blir så snart som möjligt avgjord.

Då det ligger i sakens natur, att hela hamnbyggnadsprojektet ej kan genomföras på en gång, utan utbyggnaden kommer att ske under en längre tid med början från stadssidan, skulle ett eventuellt förvärv av Johannisberg icke på åtskilliga år behöva rubba där nu bestående förhållanden. Men det är dock nödvändigt för företaget att veta, huruvida företaget kan räkna med ett förvärv av egendomen eller en del av densamma. Staden å sin sida måste naturligtvis vara beredd att åtaga

sig alla de förpliktelser till egendomens arrendator, som kunna följa av ett förvärv av egendomen.

Stadsfullmäktige få med stöd av det ovan anförda i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes redan till innevarande års riksdag ingå med proposition därom, att kronoegendomen Johannisberg med underlydande i förutvarande Lundby socken, numera Västerås stad måtte få försäljas till Västerås stad antingen i dess helhet, eller om detta icke kan bifallas, till den del av egendomen, som ligger norr och öster om en å bifogade karta streckad röd linje.»

Sedan domänstyrelsen anbefallts att avgiva utlåtande över denna framställning, har nämnda styrelse anmodat länsstyrelsen i Västmanlands län att föranstalta, att saluvärdering bleve i stadgad ordning ofördröjligen verkställd av dels hela egendomen och dels den del av densamma, som staden enligt ansökningen eventuellt önskade förvärva.

Med skrivelse den 14 januari 1919 har länsstyrelsen överlämnat instrumentet över den anbefallda värderingen jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland 3 kartor, ävensom av stadsfullmäktige avgivet yttrande över vad vid nämnda förrättning förekommit jämte yttrande i frågan av kronoegendomens arrendator, varjämte bifogats till Kungl. Maj:t ställda ansökningar från J. E. Löf, C. A. Fernström, C. A. Johansson-Staf, Wallentin Gustafsson och Oscar Carlsson om friköpande av de lägenheter de innehade under egendomen.

Med skrivelse den 27 februari 1919 har domänstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat berörda handlingar jämte infordrade yttranden av överjägmästaren i bergslagsdistriktet samt domänintendenten i länet.

Av värderingsinstrumentet inhämtas, bland annat, följande.

Kronodomänens karaktärsbyggnad av sten i två våningar, av ganska monumentala mått och med ståtlig belägenhet, är förlagd å västra slutningen å en i Mälaren utspringande bergig och dominerande udde, vilken med i söder invidliggande områden i övrigt upptages av park och trädgårdar. Västligt om karaktärsbyggnaden och utmed den allé, vilken leder till stora landsvägen mellan Västerås och Köping, finnes — med undantag för vissa torp, lador och utstugor — domänens hela åbyggnad, bestående av ladugård och stall, arbetarbostäder, magasin, smedja, redskapshus m. m.

Trädgården, innehållande 601 fruktträd och 833 bärbuskar samt två arrendatorn tillhörande växthus, är täckdikad och ganska stort anlagd samt, icke minst på grund av närbelägenhet till staden, rikt avkastande.

I västlig huvudriktning från åbyggnaderna utbreder sig domänens övriga ägovälde, av vilket tre stenfria, jämna och ganska väl formade åkerområden kunna iakttagas, förenade med tre, mindre välbegränsade, av backar, stenrös och inskjutande skogsmarkspartier sprängda områden av samma ägoslag. Ett väl avvägt och tillräckligt ägovägssystem förmedlar förbindelse med egendomens skilda delar och huvudgården, ytterligare underhjälp medelst den genom egendomens västra delar från Kungs-Barkarö socken mot stora landsvägen ledande hygdevägen.

Åkerjorden utgöres nära nog överallt av mycket godartad lermylla på leralv med i allmänhet taget fullt tillfredsställande villkor i fråga om tillgänglighet för sol och torkande vindar. Genom Mälarens närbelägenhet och genom slutförandet av »Långängarnas och Kapellbäckens vattenavledningsföretag», varav domänen i hög grad röner inverkan, förefinnes numera möjlighet för domänens torrläggning till erforderligt djup, med undantag för vissa lågt belägna delar. — En stor del av domänens åkerjord är numera täckdikad

De lägre belägna betesängarna i Sjöängen medgiva ett tidigt och gott bete och jämväl i domänens hagmarker finnas goda beten.

I norra delen av domänen äro belägna torplägenheterna Västra Saltängstorpet, Östra Saltängstorpet, Grindtorpet, Kapelltorpet, Modelltorpet samt i södra delen därav Mjölartorpet. Dessa torp äro under nuvarande arrendeperiod utlämnade utan åliggande dagsverksskyldighet vid huvudgården. Samtliga äro försedda med tillräckliga åbyggnader och tillfredsställande brukade.

Kronodomänens fiskevatten är tillskiftat densamma och vitsordas såsom givande.

Å den söder om huvudgården i Mälaren utskjutande udde, som benämnes Fogdeholmen, finnes en sommarbostad, tillhörande byggmästaren J. A. Löf i Västerås.

Med undantag för vissa lågt belägna stranddelar är hela stranden mot Mälaren i övrigt högt belägen och i synnerhet i söder om Sjöängsviken utmärkt genom ovanlig naturskönhet, med rik och hög skogsvegetation omväxlande med lövängar och betesslätter, utan tvivel de skönaste och för privatbyggnader mest efterstämvärdade strandpartier vid Mälaren inom — från trafiksynpunkt praktiskt taget — tillgängliga delar av Västerås stads omnejd.

Hävdnen visade sig, i stort sett, ganska tillfredsställande. Visserligen hade det icke undgått värderingsnämnden, att vissa områden företedde en ojämn och mindre välplanerad markyta och att kulturen här och var bort framstå på ett gynnsammare sätt än vad fallet vore, men det borde ock rättvisligen erkännas, att arbetet med bortförskaffandet av de stora dikessträngarna efter vattenavledningen hade varit i hög grad tidskrävande och att endast ett trädesbruk därefter icke kunde vara tillfyllest för att medföra önskvärd jämnhet i markens yta, och likaså att verkningarna efter de ganska omfattande täckdikningsarbetena icke inom närmaste tid kunde framstå till deras fulla värde. Att arrendatorn emellertid vinnlagt sig om åkerns förbättring med avsevärda uppoffringar och härutinnan även lyckats, ansåge värderingsnämnden obestriddigt.

Uppskattningsmännen hava anfört, att egendomen genom sin betydande areal, bördiga jordmån, naturskönhet och de möjligheter, vilka dess osedvanligt gynnsamma belägenhet kunde erbjuda, vore en synnerligen värdefull possession och att endast mäktigt bjudande omständigheter borde kunna förmå kronan att avhända sig densamma.

Beträffande sättet för värderingen hava uppskattningsmännen framhållit, att de uteslutande fäst avseende vid sådant, som enligt deras mening borde beaktas från kronans sida såsom säljare av egendomen, och utan att i prisnedsättande riktning låta i någon mån påverka sig av i stadens framställning angivna motiv för egendomens förvärvande för ett samhälleligt ändamål.

När således Västerås stad gjorde framställning om åtkomst av Johannisbergs

kungsladugård för att därstädes, bland annat, anlägga en djuphamn, för vilket egendomen ansåges innehava framstående förutsättningar, måste enligt deras mening denna egenskap hos egendomen avsevärt inverka vid värdesättningen därav, utan att de ansåge sig kunna fästa avseende vid, att anläggandet av en djuphamn av staden angåves såsom ett för hela riket viktigt intresse. En prismoderation av denna anledning tillkomme, efter uppskattningsmännens uttryckliga förmenande, icke dem. Köpeskillingsens storlek åter kunde ju bliva en annan sak.

Det kunde emellertid enligt uppskattningsmännens förmenande icke väcka annat än uppmärksamhet, att djuphamnsanläggningen och därav eventuellt resulterande industriella och andra anläggningar, bostäder, m. m. skulle föranleda behov av förvärvande av en egendom av närmare 900 tunnlands areal förutom cirka 400 tunnlands vattenyta, detta dess mera, som staden framhölle, att hela hamnprojektet icke kunde komma att beröra mera än en mindre del av egendomen och att detta icke torde kunna på en gång genomföras. Det syntes värderingsnämnden, som om det skulle vara för kronan förmånligare att nu avstå ett endast för hamnbyggnaden omedelbart nödigt område och att i fråga om dispositionen av det övriga ägoväldet invänta vad utvecklingen kunde medföra.

Stadens alternativa framställning att få förvärva viss angiven del av egendomen avstyrkte uppskattningsmännen, enär genom en avstyckning i sådan omfattning egendomen skulle berövas den vitala delen av sin åbyggnad: karaktärshus, ladugård, övriga ekonomihus samt arbetarbostäder.

Uppskattningsmännen hava upprättat saluvärdering över dels egendomen i dess helhet, (alternativ I), och dels det område av egendomen, som staden anhållit att eventuellt få förvärva (alternativ II).

Alternativ I.

Med avseende fäst vid egendomens i stort sett särdeles bördiga åkerjord och goda avdikning, dess belägenhet i stadens så gott som omedelbara närhet samt nu gällande höga egendoms-, tomt- och virkesvärden, samt till de utvecklingsmöjligheter, vilka i dessa hänseenden stå att påräkna, hava uppskattningsmännen värderat egendomen sålunda:

	Areal hektar	å pris kronor	K r o n o r	
Torpen	24.0731		48,240: —	
Huvudgårdens trädgård, med frukt- träd och bärbuskar	2.8693		15,000: —	
Hustomter	5.7742	600: —	3,464: 52	
Åker:				
Den bästa, täckdikad	100.5000	2,000: —	201,000: —	
Den bästa, icke täckdikad	97.6993	1,200: —	117,239: 16	
Lågtbelägen	44.1835	800: —	35,346: 80	353,585: 96
Äng och fräkenslog	11.2427	300: —		3,372: 81
Park m. m.	3.5635			7,000: —
Skarphagen	3.6561	150: —		548: 42
Villaområde	31.7022	3,500: —		92,120: 20
		å 4,500: —		

	Areal hektar	å pris kronor	K r o n o r
Egnahems- och bostadsområde	19,4002	1,200: —	23,280: 24
Övrig mark av beteshagar, skogs- plantering, skogsmark och backar	93.6591	100: —	9,365: 91
Vägar och avloppsgravar	6 9650		
Vatten av Mälaren:			
För värdet av fiskevatten: arrenda- tors avkomst av detsamma: 150 kronor per år kapitaliserad å 5 procent			3,000: —
För vattenområdets användbarhet såsom hamnplats, reservationsvis,	203.6310	100,000: —	103,000: —
För värdet av å domänen befintlig skogsväxt			106,400: —
För värdet av tillkommande allmän- ningsutsyning kapitaliserad å 5 procent			9,000: —
Summa hektar	638.9292		Kronor 774,378: 06

eller i rundat tal 774,380 kronor. Arrendevärdet har uppskattats till 9,425 kronor.

Beträffande den reservationsvis upptagna värderingen av vattenområdets användbarhet till hamnplats hava uppskattningsmännen anmärkt, att enär de för värdebestämmande av nämnda egenskap hos domänen ansett tillkallande av sakkunnig person nödig, länsstyrelsen efter framställning härom förordnat kaptenen vid väg- och vattenbyggnadskåren B. Delin i Västerås att såsom sådan biträda dem samt att Delin efter besiktning å platsen överlämnat utlåtande, varav framginge, att han förmenade med hamnanläggningen förenade omständigheter icke giva fog till värdesättning av kronodomänen med särskild hänsyn till dess lämplighet i detta hänseende. Uppskattningsmännen bestrede emellertid kategoriskt denna Delins uppfattning av saken, alldenstund dels hamnanläggningen utgjorde den primära och måhända bärande orsaken till Västerås stads framställning om kronodomänens inköp, dels den planerade hamnanläggningen med cirka 85 procent av kajlängden vore avsedd att falla inom domänens område, dels ock skifteslagstiftningskommittén i sitt betänkande särskilt framhölle, att ett vattenområde skulle uppskattas även efter den nytta, vilken på grund av användbarhet i nu förevarande hänseende kunde anses därav dragas — allt förhållanden, vilka icke syntes i vederbörlig grad hava rönt den sakkunniges beaktande.

Kronoegendomens torp hava åsatts följande saluvärden:

Grindtorpet	kronor 10,400	Modelltorpet	kronor 7,000
Östra Saltängstorpet	» 11,640	Kapelltorpet	» 6,160
Västra Saltängstorpet	» 7,215	Mjölntorpet	» 5,825

eller tillhopa 48,240 kronor. Hembuds rätt har förordats för innehavarna av Grindtorpet, Östra Saltängstorpet, Kapelltorpet och Mjölntorpet.

Alternativ II.

Beträffande värderingen enligt detta alternativ hava uppskattningsmännen erinrat, att de i det föregående framhållit, att en avstyckning från domänen i enlighet med Västerås stads förslag skulle beröva den återstående delen därav nära nog all för skötseln därav nödig åbyggnad och härförutom på ett, ekonomiskt taget, synnerligen betänkligt sätt störande ingripa i jordbruksdriften därå genom skiftesläggningens sönderdelande och växtföljens rubbning och att detta förslag av dessa och härmed samhörande orsaker vore att avstyrka.

Dessa omständigheter hade vid styckningslottens värdesättning sålunda beaktats, att sedan enligt det föregående domänens enbara åkerjordsvärde per hektar uträknats genom byggnadsvärdets frångående från åkervärdet, betraktat såsom bebyggt, och detta belopp tillämpats på styckningslottens åkerjordsinnehav samt härtill blivit lagt värdet av samtliga å styckningslotten befintliga byggnader, det härvid funna resultatet betraktats såsom densammias värde i fråga om åkerjord och tillhörande byggnader. Härtill borde emellertid visst belopp läggas för den behållna lottens förseende med nödiga byggnader ävensom visst belopp för motvägande av förluster, som skulle uppkomma under de första åren efter avstyckningen, innan nybyggnad och ny cirkulation, nya vägar m. m. hunnit motsvara behovet.

Styckningslotten skulle enligt karthandlingarna utgöras av följande ägoslag, vilka värderats sålunda:

	Areal hektar	å pris kronor	K r o n o r	
Hustomter	6.5394	600: —	3,923: 64	
Huvudgårdens trädgård	2.8693		15,000: —	18,923: 64
Åkerjordens värde, obebyggt	83.6828	880: —		73,640: 86
Styckningslottens åbyggnad				139,515: —
Ång och frakenslog	5.3629	300: —		1,608: 87
Park m. m.	3.5635			7,000: —
Skarphagen	3.6561	150: —		548: 42
Av villaområdet	1.1570	3,500: —		4,049: 50
Egnahems- och bostadsområdet	19.4002	1,200: —		23,280: 24
Övrig mark av beteshagar, skogs- mark och backar	21.2221	100: —		2,122: 21
Vägar och avloppsgravar	2.2506			
Vatten av Mälaren	159.8614			
Av fiskets avkomst, approximativt			2,000: —	
För vattenområdets användbarhet såsom hamnplats, reservationsvis			100,000: —	102,000: —
För värdet av å styckningslotten befintlig skogsväxt				40,075: —
Andelen i allmänningsutsyningen förel- slås reserverad				—
Kostnaden för nybyggnad av kvar- varande lotten				100,000: —
För betäckande av diverse förluster				50,000: —
Summa	309.5653			562,763: 74

eller i rundat tal 562,765 kronor.

I anledning av denna saluvärdering infortrade länsstyrelsen yttrande från stadsfullmäktige i Västerås, vilka i skrivelse den 27 december 1918 anfört huvudsakligen följande:

Stadsfullmäktige i
Västerås
27/12 1918

Då stadsfullmäktige funnit den uppskattningssumma, som åsatts egendomen, allt för hög, kunde de icke underlåta att ingå på en kritik av den gjorda förrättningen såväl i avseende å de principer, vilka därvid följts, som beträffande värderingens detaljer.

Hela värderingsinstrumentet bure vittne om, att förrättningsmännen tagit till sin uppgift att söka med begagnande av varje därtill tjänlig omständighet komma till högsta möjliga värde å egendomen, sålunda icke till egendomens marknadsvärde, sådant detta skulle ställa sig för att i en eventuell köparens hand lämna honom skälig avkomst å det för egendomens förvärvande använda kapitalet, utan till ett värde, som kunde anses lämpligt för en köpare, som av omständigheternas makt vore tvingad att med snart sagt vilken uppoffring som helst söka förvärva fastigheten. Varje möjligt eller sannolikt framtidsvärde vore i värderingen väl tillvaraget för säljarens räkning. Det borde icke förvåna, om köparen, som behövde egendomen för ett allmännyttigt ändamål, icke gärna såge, att samhällets uppoffring för detta allmänna ändamål bleve större, än som borde anses skäligt, i all synnerhet som hamnföretaget i och för sig icke vore avsett att eller torde kunna bliva inkomstbringande för staden.

Vad anginge värderingens detaljer, så mötte nästan vid varje post anmärkningsvärt höga priser.

Trädgården, som i allmänhet vid försäljning av egendomar ej plägade särskilt upptagas i värde, hade här upptagits till ett mycket högt sådant.

Åkerjorden syntes också mycket högre uppskattad, än vad en spekulant i allmänhet skulle vara hågad giva för jord av här ifrågavarande beskaffenhet, vars hävd lämnade mera övrigt att önska, än vad värderingsinstrumentets reservationer i denna riktning kunde låta den med förhållandena på platsen okände förmoda. En genomsnittssiffra av 1,200 kronor per hektar för all åkerjorden syntes vara, ehuru även den hög, ett värde, som närmade sig det antagliga.

Parken, som, ehuru vackert belägen, icke syntes hava varit föremål för några särskilda kostnader eller omsorg, hade beräknats, även den mot vad som vore vanligt vid uppskattning av lantegendomar, till ett högt värde.

I fråga om värderingen av de två såsom villaområde samt egnahems- och bostadsområde upptagna särskilda delarna av egendomen ville stadsfullmäktige med bestämdhet påstå, att de icke kunde anses betinga de höga värden, som förrättningsmännen åsatt dem. Oaktat arrendatorn av egendomen tydligen icke hade något emot upplåtelser av det slag, som skett i ett fall, hade det enda villabyggnadsföretaget tydligen icke lockat till efterföljd och detta av det naturliga skäl, att alla områdena icke vore så lockande för bebyggande, som förrättningsmännen sökt göra gällande. Stranden vore nämligen i hög grad stenig och botten närmast stranden bestode eljes av lera eller dy. Det vore ju möjligt, att utsikten att kunna få köpa tomter med äganderätt skulle locka flera spekulanter, men det skulle ändock säkerligen dröja ansenligt länge, innan någon större livaktighet härutinnan uppstode, då länge andra vida lämpligare områden i stadens omgivningar stode till buds. I varje fall läge ett dylikt exploaterande för närvarande och torde även för

framtiden ligga utom stadens intresse, då ifrågavarande områden i stadens hand måste reserveras för andra och viktigare ändamål. Det vore förresten ej riktigt att för ett helt stort område, som vore avsett till styckning, räkna samma pris, som tilläventyrs och i bästa fall kunde erhållas för närvarande för någon enda av de bäst belägna tomterna, enär det låge i sakens natur, att det måste dröja lång tid, innan samtliga tomter kunde realiseras. Ifrågavarande områden borde därför endast upptagas till det värde, de betingade såsom ingående delar av lantegendomen.

Beträffande det upptagna värdet av vattenområdet såsom hamnplats hänvisade stadsfullmäktige till kapten Delins utlåtande och hävdade, att något särskilt värde ej borde i detta avseende beräknas.

Vad slutligen anginge ståndskogen framhölle stadsfullmäktige, att densamma vore i och för sig för högt beräknad, och åberopade härutinnan ett av länsjägmästaren Nyblom avgivet utlåtande, enligt vilket totalvärdet å ståndskogen borde upptagas till 71,230 kronor. Men då det gällde att komma till det verkliga värdet av en lantegendom, vilken såsom med den ifrågavarande vore fallet ej på långt när hade skog till eget husbehov, kunde man icke upptaga avverkningsvärdet å all befintlig ståndskog. Icke ens den mest ekonomiskt anlagde köpare, och allra minst ett samhälle, som måste tillvarataga andra intressen än de rent ekonomiska, skulle komma på den tanken att hugga bort varje träd på hela egendomen för att till det yttersta uttaga de värden, som kunde erhållas ur densamma. En sådan åtgärd skulle dessutom även ekonomiskt sett vara mycket oklok, då den uppenbarligen endast vore ägnad att ytterligt nedsätta egendomens värde i övrigt. Staden vore av den uppfattningen, att ståndskogen och vad som i övrigt kunde avverkas å egendomen borde värderas genom den naturliga avkastningens kapitalisering.

Med anledning av det sålunda anförda ansåge stadsfullmäktige, att värderingen borde kunna göras sålunda:

Hustomter och trädgårdar samt park	13.7128 hektar	à 1,000: —	kr. 13,712: 80
Åker	260.5600	» » 1,200: —	» 312,672: —
Ång och fräkenslog	13.8835	» » 300: —	» 4,165: 05
Beteshagar och skogsmark	140.1770	» » 110: —	» 15,419: 47
Fiskevatten			» 3,000: —
Värdet av skogsfång	15.5 kbm.	à 12.50 kap. à 5 %	» 3,875: —
Allmäningsutsyning	36	» » 12.50 » » 5 %	» 9,000: —

Kr. 361,844: 32.

Härtill kunde framhållas, att sistnämnda värdesumma, ehuru även den hög, närmare överensstämde med det i instrumentet angivna arrendevärdet efter nuvarande arrendeperiods utgång, 9,425 kronor.

Vad beträffade den alternativt till inköp föreslagna delen av egendomen borde värdet reduceras i enlighet med de sålunda angivna grunderna.

Vidkommande de torplägenheter, ifråga om vilka värderingsmännen förklarar de nuvarande innehavarna värda att åtnjuta hembuds rätt, ville stadsfullmäktige framhålla, att det på grund av det ändamål, för vilket staden önskade förvärva egendomen, låge i sakens natur, att sådan hembuds rätt icke borde medgivas, enär friköpandet av dessa i egendomen insprängda brukningsdelar skulle bli hinderligt för egendomens framtida användning. Särskilt gällde detta de lägenheter, som vore belägna närmast intill den planerade hamnanläggningen. Däremot hade staden intet

emot, att dessa lägenheter upplättes med nyttjanderätt till innehavarna på livstid, möjligen under förbehåll av lösningsrätt från stadens sida på vissa villkor, för den händelse utvecklingen tidigare än nu kunde bedömas skulle kräva ett ingrepp i innehavarnas förfoganderätt.

Då egendomens arrendator ännu ej avgivit yttrande över stadens framställning att få förvärva egendomen, ville stadsfullmäktige ånyo tillkännagiva stadens benägenhet att åtaga sig de förpliktelser till arrendatorn, som kunde bliva en följd av egendomens förvärvande, och i detta hänseende förklara sig vilja ikläda sig alla skyldigheter, som skulle åligga kronan vid eget övertagande av egendomen från arrendatorn, ävensom att ersätta honom hans havda kostnader för övertagande, uppförande och förbättring av egna byggnader å egendomen.

Enär byggmästare J. E. Löfs område knappast ägnade sig såsom egnahems-lägenhet, då det bestode av en stenbunden och skogbeväxt backe, utan endast lämpade sig till det ändamål, vartill det nu användes, eller såsom sommarbostad, samt i anslutning till vad stadsfullmäktige yttrat om torplägenheterna avstyrkte de bifall till Löfs ansökning.

Egendomens arrendator har i avgivet yttrande anfört bl. a. följande.

*Egendomens
arrendator.*

I förvisning att få begagna den honom enligt gällande arrendekontrakt med-givna optionsrätt vid egendomens förnyade utarrendering hade han icke blott utfört ett kostsamt arbete för förbättrande av jordens hävd utan även i övrigt å densamma nedlagt högst avsevärda kostnader, vilka han avsett att genom ett fortsatt arrende få så småningom amorterade. Skulle nu egendomen försäljas utan att han bleve i tillfälle att själv förvärva densamma, ginge han miste om optionsrätten. Därmed förlorade han ock möjligheten att erhålla gottgörelse för dessa sina kostnader, därest icke samtidigt med försäljningen fixerades de ersättningsbelopp, som en eventuell köpare hade att utgiva. Skulle det nämligen överlåtas åt köparen att efter köpet träffa uppgörelse med honom, vore han mot denne så gott som rättslös, eftersom köparen genom att vägra honom ersättning för de gjorda anläggningarna kunde tvinga honom att avstå desamma så gott som utan lösen. Han hade för staden framlagt olika förslag till uppgörelse, men staden hade helt kategoriskt förklarat, att anledning till underhandlingar i ärendet icke föreläge.

Arrendatorn har för den händelse försäljning skulle äga rum hemställt, att med köpet skulle förenas det villkor, att staden förpliktades att till honom utgiva ersättning med följande belopp:

För arrendatorn tillhöriga byggnader, terassanläggning, vatten- och värmeledning	kronor 31,165: —
För täckdikning enligt åren 1913 och 1914 uppgjord plan	» 14,220: 98
För år 1912 utförd täckdikning utan fastställd plan	» 4,200: —

Summa kronor 49,585: 98

Länsstyrelsen i Västmanlands län har i avgivet yttrande den 14 januari 1919 anfört följande:

*Länsstyrelsen
i Västman-
lands län.*

»Då staden avser att å mark, belägen intill och å sagda egendom, anlägga en djuphamn, vilken kommer att draga högst betydande kostnader, är det tydligt,

att för en ändamålsenlig planläggning av detta omfattande företag det icke kan vara nog att disponera jämt och nått det område, som skulle erfordras för själva hamnanläggningen med vad därtill hörer, utan att därjämte krävas avsevärda utrymmen för blivande industrianläggningar och dylikt. Skulle staden sakna möjlighet att erbjuda sådana, inskränkes därmed självfallet också möjligheten att nedlägga kostnader på själva djuphamnen, vilken i varje fall näppeligen kan beräknas bliva ekonomi-kt givande.

Beträffande det pris, som av värderingsnämnden åsatts egendomen, synes det befallningshavanden uppenbart, att nämnden av sitt nit att tillvarata kronans intressen låtit sig föras väl långt. Redan det inledande yttrande, vari nämnden angiver sina utgångssynpunkter, vittnar härom, och nämnden har icke dragit sig för att konsekvent fullfölja desamma. Resultaten hava därför, såsom stadsfullmäktige närmare påvisat, i åtskilliga hänseenden blivit nog så drastiska. Kronan har av naturliga skäl icke deltagit i det hänsynslösa vandlande med jordegendomar, som på senare tiden förekommit och som kommit jordvärdena att för en tid springa i höjden på ett oroväckande vis. Någon anledning att här, då det gäller en köpare, vilken med sitt köp avser att, utan att kunna påräkna egen ekonomisk vinning, främja allmännyttiga ändamål, i något som helst avseende frångå denna princip, synes befallningshavanden icke föreligga. Det nuvarande taxeringsvärdet å egendomen är 115,600 kronor, medan den föreslagna försäljningssumman utgör 774,380 kronor; den nuvarande arrendesumman är 4,600 kronor, medan den blivande — efter arrendeperiodens utgång — är satt till 9,425 kronor. Dessa siffror synes befallningshavanden i och för sig utgöra tillräcklig grund för en avsevärd reduktion av den föreslagna köpesumman, och hemställer befallningshavanden förty, att vid densammas fixerande största möjliga hänsyn tages till de erinringar, som i stadsfullmäktiges bilagda skrivelse gjorts mot värderingsnämndens uppskattning.

Då staden har behov av att snarast få veta, huruvida den vid planläggningen av djuphamnen skall kunna räkna med Johannisbergs mark, men däremot icke synes hava ifrågasatt egendomens tillträdande före arrendeperiodens utgång den 14 mars 1925 och staden sålunda vid köpet läser förpliktas ikläda sig kronans rättigheter och skyldigheter gent emot avträdande arrendatorn, lära dennes nu framställda ersättningsanspråk först i samband med egendomens avträdande kunna komma under prövning.

Vad angår de gjorda framställningarna i fråga om friköpande av vissa lägenheter å egendomen torde dessa böra enligt stadens förslag endast på sådant sätt bifallas, att lägenhetsinnehavarna berättigas att för sin livstid bruka lägenheterna mot årlig avgäld.

Slutligen tillåter sig Konungens befallningshavande erinra, att då staden enligt åtagande bör hava sin djuphamnsfråga ordnad år 1921, det är av synnerlig vikt, att det föreslagna inköpet må komma att underställas 1919 års riksdag.»

Överjäg-
mästaren i
Bergslags-
distriktet.

Överjägsmästaren i Bergslagsdistriktet har överlämnat ett av vederbörande skogstaxator efter granskning av de olika värderingsinstrumenten beträffande ståndskogen avgivet yttrande i denna fråga samt instämt i det slut, vartill skogstaxatorn kommit. Ståndskogen å egendomen i dess helhet har härvid uppskattats till 71,846 kronor, varifrån borde

avdragas kapitalvärdet av skatter samt för förvaltnings- och skogscdlingskostnader, så att nettovärdet bleve i runt tal 63,890 kronor. Å styckningslotten har ståndskogen värderats till 27,664 kronor, varifrån för kapitaliserade värdet av förvaltningskostnader och skatter borde dragas 1,000 kronor, så att ett nettovärde av i runt tal 26,660 kronor återstode.

Domänintendenten har i avgivet yttrande bestritt varje hänsyn till stadsfullmäktiges beräkningar samt anfört, att i enskild persons hand egendomen säkerligen skulle betingat en miljon kronor.

Domänintenden-
denten.

I sin förberörda skrivelse den 27 februari 1919 har domänstyrelsen anfört följande:

Domänstyrel-
sen

»Med hänsyn till egendomens läge och beskaffenhet håller styrelsen i likhet med uppskattningsmännen före, att det vore för kronan fördelaktigast att för hamnbyggnaden i fråga toges i anspråk för närvarande allenast den nordöstligaste delen av egendomen, varigenom huvudsakliga delen av dess åbyggnad lämnades orörd. Då emellertid stadsfullmäktige, enligt vad anförts å deras sida, anse sig ej kunna åtnöjas härmed och ej kunna påbörja anläggningen i fråga utan att nu erhålla bestämt besked, huruvida vad för byggnadsplanens utförande i dess helhet av egendomen erfordras kan få förvärfvas, vill styrelsen med hänsyn till det planerade företags allmännyttighet tillstyrka, att den del av egendomen, som i ansökningen alternativt avses och varå egendomens huvudsakliga åbyggnad är belägen, av kronan avstås, och biträder styrelsens länsstyrelsens yttrande i anledning av de gjorda framställningarna om lägenhetens friköpande.

Vad värdet av nämnda del av egendomen beträffar, så synes väl fullt fog föreligga för värdering av det därtill hörande vattenområdet på sätt som skett, ej blott såsom givande avkomst av fiske och dylikt utan jämväl för sådan användning, som enligt ansökningen därmed avses. Men i förevarande fall, då den ifrågasatta anläggningen står i visst sammanhang med och måste anses innebära ett fullföljande av en statlig anläggning, torde från kronans sida anspråk på ersättning i sistberörda del kunna eftergivnas. Vad uppskattningsvärdet i övrigt beträffar synes det styrelsen olämpligt att, såsom uppskattningsmännen förfarit, här upptaga gottgörelse för bebyggande av den lott av egendomen, som enligt styrelsens förslag skulle bibehållas åt kronan, likasom ett belopp för betäckande av vissa förluster i anledning av berörda lotts särskilda disposition. I stället bör den jord, som avstås, åsättas ett skäligt värde med hänsyn till dess läge intill en stad, som är stadd i stark utveckling, vilken synes gå åt just detta håll; och då utan tvivel staden kommer att använda stora delar av jorden till upplåtelse för olika ändamål, varpå staden kommer att förtjäna, anser styrelsen, att ett pris av 2,000 kronor per hektar i genomsnitt bör vara det minsta, från vilket värdesättningen bör utgå. På grund härav och då markområdet i jämnat tal utgör 150 hektar, får styrelsen föreslå ett markvärde av

kronor 300,000

Härtill bör läggas dels det av uppskattningsmännen beräknade och jämväl av styrelsen såsom skäligt ansedda beloppet av värdet av egendomens åbyggnad

» 139,515

dels skogens värde, upptaget efter skogstaxatorns uppskattning		
med uteslutande av »avgående poster» i runt tal	kronor	28,000
dels ock avkomst av fiske	»	4,000
	eller sammanlagt kronor	471,515,

som utjämnas uppåt till 472,000 kronor, vilket utgör det värde, under vilket enligt styrelsens mening området i fråga ej bör avhändas kronan.

Denna köpeskilling bör kontant gäldas senast å tillträdesdagen till länsstyrelsen i länet.

Därest staden önskar tillträda fastigheten före nu löpande arrendeperiods utgång, har staden givetvis att träffa överenskommelse därom med egendomens arrendator.

Avses åter att tillträda egendomen först vid arrendetidens slut, får styrelsen hemställa, att de av egendomens nuvarande arrendator framhållna synpunkter måtte behjärtas och i så måtto tillgodoses, att staden tillförbindes att ersätta arrendatorn med av honom fordrat belopp, dock minskat med 14,220: 98 kronor, utgörande upptagen kostnad för täckdikning, vartill kronan bidragit med ersättning för rör och varav arrendatorn torde vinna gagn under sin arrendetid.»

Departement-
schefen.

Att Västerås stad bör beredas tillfälle att för sin djuphamnsanläggning förvärva någon del av ifrågavarande egendom synes mig vara till fullo ådagalagt av de skäl, som framförts såväl av stadsfullmäktige som av länsstyrelsen och domänstyrelsen. Svårare torde det däremot vara att avgöra, huru stort område, som därvid bör ifrågakomma. Vad av uppskattningsmännen anförts mot en styckning av egendomen enligt alternativ II kan icke fränkännas visst fog. Lika med uppskattningsmännen och domänstyrelsen anser även jag, att det vore för kronan förmånligast, om allenast ett mindre område i egendomens nordöstligaste del för närvarande upplätes åt staden. Då emellertid stadsfullmäktige ansett sig ej kunna åtnöjas därmed och ej kunna påbörja hamnanläggningen utan att erhålla bestämt besked, huruvida staden kunde förvärva vad som av egendomen erfordrades för byggnadsplanens utförande i dess helhet, anser jag mig böra tillstyrka alternativ II.

Vad priset beträffar hava synnerligen varierande beräkningar framkommit. Den av stadsfullmäktige framlagda kalkylen, som utmynnar i ett pris av allenast ej fullt 362,000 kronor för hela egendomen, finner jag icke kunna under några omständigheter godkännas. Uppskattningsmännen hava för den nu ifrågavarande styckningslotten kommit till ett pris av 562,765 kronor och domänstyrelsen har angivit dess värde till 472,000 kronor. I uppskattningsmännens värdering hava stora belopp upptagits för vattenområdets värde samt såsom gottgörelse för byggnaders uppförande å den i kronans hand behållna lotten och för förlust å dennas brukande under första tiden efter avstyckandet. Då jag i lik-

het med domänstyrelsen anser något särskilt värde å vattenområdet — mer än såsom fiskevattnen — icke i nu förevarande fall böra beräknas samt att ej heller nyssnämnda gottgörelser böra upptagas till särskilda värden och då därtill kommer, att skogsvärdet numera funnits böra nedsättas under det av uppskattningsmännen upptagna beloppet, måste jag anse uppskattningsmännens värdering hava givit för hög köpeskilling, ehuru väl å andra sidan de av dem upptagna markvärdena synas mig vara alltför låga. Domänstyrelsen har uppskattat hela arealen fastmark efter 2,000 kronor för hektar, oberoende av dess natur och kulturgrad, samt tillagt värdena för åbyggnader, skog och fiske. I betraktande av att marken torde komma att huvudsakligen användas för industriellt ändamål samt till bostadslägenheter, möjligen delvis till villasamhälle, synes även mig en dylik värdesättning fullt befogad. Jag vill erinra, att riksdagen i fjol i enlighet med uppskattningsmännens förslag bestämde försäljningspriset å kronoegendomen Vallby norr om Västerås, vilken staden önskat köpa, till ett värde, som efter avdrag för byggnader och växande skog motsvarade i medeltal 1,900 kronor för hektar. En tredjedel av arealen uppskattades där dock blott till omkring 100 kronor för hektar men återstoden desto högre. Det vill synas mig, som om Johannisberg med sitt utmärkta läge vid Mälaren och sina utvecklingsmöjligheter borde med fullt skäl betinga ett något högre markpris i genomsnitt. De i domänstyrelsens kalkyl upptagna värden å byggnader, växande skog och fiske synas kunna godtagas. Jag tillstyrker alltså domänstyrelsens förslag, dock med det tillägg att, då ägolotten torde komma att åsättas mantal, andel i allmänningsutsyning lärer böra tillkomma densamma, till följd varav köpeskillingen torde böra höjas till 475,000 kronor.

Vid försäljningen bör staden tillförbindas att, därest tillträdet sker först vid slutet av nuvarande arrendetid, ersätta egendomens arrendator med 35,365 kronor, motsvarande det av honom fordrade belopp minskat med 14,220 kronor 98 öre, på sätt domänstyrelsen föreslagit. Sker tillträdet tidigare än den 14 mars 1925, må staden träffa enskild överenskommelse med arrendatorn.

I det område, som sålunda torde böra försäljas till staden, ingå torpen Kapelltorp, Modelltorp och Grindtorp samt byggmästare Löfs lägenhet Lövudden. Beträffande Kapelltorp och Grindtorp samt lägenheten Lövudden bör förbehåll göras för dessa lägenheters innehavare, ovanbemälda Fernström, Gustafsson och Löf, ävensom, därest de äro gifta, deras hustrur, att under sin återstående livstid bruka det innehavda torpet eller lägenheten.

Jag vill framhålla, att tiden för tillträdet av egendomen synes kunna få

bliva beroende av stadens önskan, dock att den icke må sättas senare än till arrendetidens utgång den 14 mars 1925. I varje fall bör anbudet från kronans sida icke stå staden öppet längre än till utgången av innevarande år.

På grund av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att till Västerås stad må för en köpeskilling av 475,000 kronor försäljas det område av kronoegendomen Johannisbergs kungsladugård nr 1—7 om 7 mantal med underlydande Gränsta nr 1 och 2 om 2 mantal i Västerås stad, som angives i det av uppskattningsmännen såsom alternativ II betecknade styckningsförslag, med tillägg av därå belöpande andel i avkastning från häradsallmänning, under villkor:

att köpeskillingen vid tillträdet kontant inbetalas till länsstyrelsen i länet;

att tillträdet äger rum vid utgången av nuvarande arrendetid den 14 mars 1925 eller den tidigare tidpunkt, varom staden må överenskomma med egendomens arrendator;

att staden förbinder sig att, därest tillträdet äger rum den 14 mars 1925, till egendomens arrendator som lösen för honom tillhöriga byggnader m. m. erlægga ett belopp av 35,365 kronor;

att nuvarande innehavarna av Kapelltorp, Grindtorp och Lövudden ävensom, därest de äro gifta, deras hustrur berättigas att under sin återstående livstid bruka och bebo den av envar av dem innehavda lägenheten mot erläggande av skälig arrendeavgift till staden;

att staden ensam skall vidkännas de med det inköpta områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader;

dels ock besluta, att detta anbud icke står staden öppet längre än till utgången av innevarande år.

Till vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däruti statsrådets övriga ledamöter förenade sig, behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet skulle till riksdagen avlätas så lydande, som bil. till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Joh:s Thygesen.